

monissa organisaatioissa tehdään virheitä ja joskus erittäin kalliita sellaisia vain siksi, että luotetaan liikaa omiin kykyihin.

Edellä kuvattu on vain yksi kirjan konkreettinen ratkaisuesitys yhteiskunnalliseen ongelmaan. Vaikka Angner ei esitä kirjassaan mitään uutta ja mul-listavaa ongelmien ratkaisemiksi, uskon palaavani kirjan ääreen vielä useasti. Itseäni puhuttelivat etenkin kirjaa värittävät tosielämän anekdootit ja erityisesti tarina Angnerin isoäidistä. Hän oli köyhä nainen, jonka lapsuuden perheellä ei ollut mahdollisuutta tarjota hänelle koulutusta. Hän oli kuitenkin utelias ja halusi oppia uusia asioita. Hän osti kirjoja, kun löysi niitä halvalla jostain ja luki ne kaikki kanteesta kanteen. Hän janosi tietoa. Vaikka Angner ei kirjassaan kirjoita koulutuksesta ja sen roolista yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisussa, kiteytyy se kuitenkin kuvauksessa isoäidistä.

Palaan vielä kirja-arvioni otsikkoon: ”Pelastaako vai tuhoaa-

ko taloustiede maailman?” Taloustiede ei varmasti tee yksin kumpaakaan, vaikka yrittämisen puutteesta sitä ei voi moitita. Tästä kirjoittaa myös taloustoimittaja Peter Coy *New York Timesin* kolumnissaan 5.6.2023. Hän toteaa, että taloustiedettä lähellä olevien tieteenalojen tutkijat – puhumattakaan kauempana olevista – eivät aina ole iloisia, kun taloustieteilijät astuvat heidän tontilleen. Sitä tapahtuu Coyn mukaan siitä huolimatta usein, koska taloustieteilijät näkevät omat työkalunsa soveltuvina laajasti hyvin erilaisten ongelmien ratkomiseen. Angnerin kirjassa tämä nähdään taloustieteen vahvuutena.

Taloustieteilijöiden riski on Coyn mukaan se, että he eivät aina osaa arvostaa muiden tutkijoiden jo antamia panoksia tieteelle ja yrittävät pakottaa taloustieteellisen analyysinsä sel-laisiin tilanteisiin, joihin se ei yksinkertaisesti sovi. Ehkä tästä syystä tukeudumme tänä päivänä monesti lähes yksinomaan ta-

loustieteen oppeihin esimerkiksi poliittisessa päätöksenteossa. On ymmärrettävää, että kun yhteiskunnan ja sen järjestelmien uudistamisen pitää tapahtua koko ajan vain nopeammin, talous- tai ehkä ennemminkin luonnontieteellinen asioiden abstrahointi ja mallintaminen tuntuvat houkuttelevilta vaihtoehdoilta. Siinä piilee kuitenkin suuri vaara. Jos luotamme liikaa taloustieteen kykyyn pelastaa maailma, voimme upota kuin Titanic aikanaan.

KIRJALLISUUS

Coy, Peter (2023) What Economics and Hamlet Have in Common. *Opinion*. *New York Times* 5.6.2023. <https://www.nytimes.com/2023/06/05/opinion/economics-hamlet-virtue.html> (luettu 6.6.2023)

Fourcade, Marion & Ollion, Etienne & Algan, Yann (2015) The Superiority of Economists. *Journal of Economic Perspectives*, 29 (1), 89–114.

Moore, Don A. (2020) Perfectly confident: How to calibrate your decisions wisely. *New York: HarperCollins*.

Ympäristömuutoksen tutkijat koolla – vain yhteiskunta puuttuu?

SAKARI KARVONEN & VILLE PÄIVÄRINNE & JUKKA SIVONEN

Tutkimus tapahtuu usein putkissa, muukin kuin koeputkitutkimus. Taloustieteilijät julkaisevat omissa lehdissään, sosiologit tapaavat toisiaan kongresseissaan ja yhteiskuntapolitiikot käyvät keskusteluja keskenään. Siksi oli vaihteeksi antoisaa osallistua aidosti poikkitieteelliseen konferenssiin, jo-

ta eivät rajoittaneet kapeat tieteenalamäärittelyt.

Tällainen tapahtuma oli Australian Gold Coastilla, Queenslandissa 13.–17.6. pidetty EcoSummit 2023, joka järjestettiin nyt kuudennen kerran. Koronan vuoksi kolmella vuodella siirretyn konferenssin yleisteema oli ”Kestävän ja toivottavan tulevai-

suuden rakentaminen: sopeutuminen muuttuvaan mereen ja maahan”. Neljän vuoden välein järjestettävä tapahtuma kokoaa yhteen tutkijoita, toimijoita ja poliitikkoja, joita yhdistää kiinnostus ekologiin kysymyksiin. Osallistujien taustalla voi olla yhtä hyvin ympäristö-, insinööri-, sosiaali- kuin taloustieteellinen koulutus.

Keskiviikkoamuna kuultiin kahta pääpuhujaa, joista professori Brendan Mackey tilaisuuden järjestäneestä Griffith-yliopistosta pohti ympäristötieteen merkitystä ilmasto- ja luonnon monimuotoisuuskriisien ratkaisemisessa. ”Väärät ratkaisut johtavat järjettömiin tuloksiin”, hän totesi. Tietokonemallien kehittyessä ja tietomassojen kasvaessa teoreettisen ymmärryksen merkitys korostuu: ”Ilman tieteellistä teoriaa ei ole tieteellistä tietoa.”

Michelle Maloney AELA (Australian Earth Laws Alliance) -liittymästä puolestaan pohti hallintajärjestelmien kehittämistä elinympäristön tukemiseksi. Yleismaailmallisten hallintajärjestelmien sijasta tulisi siirtyä kohti paikkaperustaisia hallintamalleja, joissa ratkaisut löydetään huomioiden kulttuuriset arvot ja olosuhteet. ”Viidakon lait viidakon ihmisille, aavikon lait aavikolle”, hän päätteli inspiroivassa esityksessään.

Hieman samassa hengessä Stellenboschin yliopiston tutkija Mlonde Ndovela piti ekologisen taloustieteen sessiossa esityksen siitä, kuinka ilmastonmuutoksen taloudellisia vaikutuksia mallintavat globaalit vahinkofunktiot tyypillisesti aliarvoivat todennäköisiä vahinkoja. Hän ehdottikin alueellisten vahinkofunktioiden laajempaa hyödyntämistä paremman käsityksen saamiseksi ilmastonmuutoksen taloudellisista seurauksista.

Yksi torstain pääpuhujista oli Bhutanin entinen pääministeri Jigmi Y. Thinley. Hän maalaili värikkäässä puheessaan äärimmäisen synkkää tulevaisuudenkuvaa terrorin, joukkotuhon ja ilmastokriisin leimaamasta tulevaisuudesta, johon johtaa alistuminen markkinavoimille, joita hän luonnehti ”rajoittamatto-

man kasvun temppeliksi”. Muutos on kuitenkin mahdollinen: tarvitaan yleismaailmallinen yhteiskuntasopimus (*universal social contract*), sillä yksikään valtio ei yksinään kykene selättämään edessä olevia ongelmia. Thinley pani toivonsa YK:n vahvistumiseen tämän sopimuksen muotoilijana.

Perjantain pääalustuksen piti ekologisen taloustieteen professori Robert Costanza Lontoon UCL- yliopistosta (Institute for Global Prosperity). Hän pohiti, miten saataisiin aikaan yhteinen visio ”maailmasta, jonka me kaikki haluamme”. On tarpeen luopua ajatusmallista, jossa tavoitteena on ”kasvu, mihin hintaan hyvänsä”. Tällaisen vision rakentamisessa yksi myönteinen askel on ollut kestävän kehityksen tavoitteista sopiminen, jota hän luonnehti ”suureksi askeleeksi uuteen suuntaan”. Toistaiseksi ei vallitse yhteisymmärrystä, millainen tämä toivottu tulevaisuus on, sillä preferenssit vaihtelevat: väestötutkimuksen mukaan näkyvä osa australialaisista luottaa markkinoiden ratkaisevan ympäristökriisin. Lopuksi Costanza esitteli 12 kohdan ohjelman, jolla oikeaan suuntaan päästäisiin. Siihen sisältyy muun muassa siirtymisen globaalista tuotannosta kohti paikallista tuotantoa ja menestyksen ymmärtäminen uudella tavalla.

Tuttua bruttokansantuotteen kritiikkiäkin kuultiin. Havainnollinen oli selvitys BKT:lle vaihtoehtoisista indikaattoreista. Kartoituksen mukaan vaihtoehtoja on (ainakin) 375 erilaista. Vaihtoehtoista ei siis ole pulaa, mikä saattaa olla osa ongelmaa.

Työryhmäesitykset jakaantuvat viiden pääteeman alle ja ohjelma pyöri jatkuvasti vähintään

kuudessa sessiossa. Niiden päätökset olivat 1) Rannikkojärjestelmät (kuten rannikon eliöyhteisöt tai kosteikkoalueet), 2) Ekologia ja luonnon monimuotoisuus, 3) Merien ekosysteemit, 4) Poliitiikka, hallinnointi ja tie-de (kuten ympäristö- ja ilmastopolitiikka) sekä 5) Sosioekonomiset kysymykset (esim. ekologinen taloustiede, alkuperäiskansojen oikeudet ja maankäyttö, sosioekonomisten tekijöiden yhteydet ekologiaan). Lisäksi ilmiöistä keskusteltiin kiinnostavissa paneeleissa.

Esitysten ja paneelikeskustelujen ohella näytteillä oli lähes 200 eri tieteenalojen tutkijoiden laatimaa tutkimusjulistetta, joiden aihepiirit kattoivat monipuolisesti konferenssin koko tieteellisen kirjjon maataloustieteestä, mikrobiologiasta, rakennustekniikasta ja terveys- ja yhteiskuntatieteistä aina ekoturismiin asti. Kiinnostavat esittelyt käsittelivät muun muassa maatalouden kehitystä, uusia viljelymenetelmiä ja ruoantuotannon kestävyttä, kestävän rakentamisen käytäntöjä sekä bakteerien vaikutuksia ihmisten terveyteen ja ympäristöön. Tilaisuus tarjosi mahdollisuuden vuorovaikutukselle, mikä edisti tiedonvaihtoa ja keskustelua yli tieteenalarajojen.

Gold Coastin tapahtumakeskuksessa järjestetty tilaisuus kokosi arviolta 450 osallistujaa voittopuolisesti lähialueilta, toisin sanoen Aasiasta ja luonnollisesti Australian mantereen eri osista. Kolmen hengen delegaatiomme edusti ainoana Pohjoismaita. Ja lähes ainokaisina myös sosiaalitieteitä.

Konferenssissa haettiin myös ympäristökriisiin ratkaisuja. Yhtäältä peräänkuulutettiin vahvaa, globaalia hallintaa ja toisaalta tunnuttiin kaipaavan jon-

kinlaiseen onnellisten ihmisten alkuyhteisöön (esimerkkinä elämä Kenian maasai -kylässä) tai peräänkuulutettiin ihmisen ja luonnon harmoniaa (esimerkkinä taolaiseen filosofiaan sisältyvä luonnonmystiikka). Yhteiskuntatieteille tuntuisikin avautuvan mahdollisuus eritellä esimerkiksi sitä, miten viedä kestävämmälle pohjalle rakentavaa luontosuhdetta käytäntöjen ja yhteiskuntapolitiikan tasolle.

Tähän teemaan päästiin kiinni, kun konferenssin viimeisenä puhujana oli Rooman klubin varapresidentti Sandrine Dixson-Declève, joka piti puheenvuoronsa etänä Brysselistä.

Klubin piiristä on kasvanut murrostaloustieteen (transformational economics) ryhmä – komissio nimeltä Earth4All. Komissioon kuuluu muiden muassa Richard Wilkinsonin kanssa tekemästään yhteistyöstä tunnettu Kate Pickett, kestävän yhteiskunnan donitsimallin kehittänyt Kate Raworth sekä edellä mainittu Robert ”Bob” Costanza. Earth4All muodostaa vision, jonka mukaan maailmalla on edessään kuusi ”poikkeuksellista käännekohtaa”. Nämä ovat 1) köyhyyden poistaminen, 2) eriarvoisuuden vähentäminen, 3) naisten valtaistaminen, 4) ruokajärjestelmän murros,

5) energian käännekohta ja 6) talousjärjestelmämme kohottaminen (*upgrade*): ”Sen uudelleenmäärittäminen, mikä talouspolitiikassa on tärkeää.” Osin varsin isoja muutoksia nykytilanteeseen, etenkin, kun tavoitteet liittyvät paljolti resurssien globaaliin uudelleenjakoon. Toisaalta suuria muutoksia kestävämmän yhteiskunnan tai maailman rakentaminen myös edellyttää. (Komissiosta lisää osoitteessa: earth4all.life/)

Seuraavan kerran EcoSummit järjestetään jo ensi vuonna, Kaakkois-Kiinan Shenzhenissä.